

Oproep: Uitzettingen en ontsnappingen amfibieën en reptielen gezocht

Jeroen van Delft & Frank Spikmans, RAVON

RAVON houdt al lange tijd een archief bij met daarin informatie over tal van uitzettingen en ontsnappingen van amfibieën en reptielen. Dat zijn er inmiddels behoorlijk veel. Het loopt uiteen van een enkele ontsnapte slang die als huisdier werd gehouden, tot gerichte introducties van exoten of van inheemse soorten die echter van nature een zeer beperkt verspreidingsgebied hebben. Bij dat laatste kan gedacht worden aan de in Nederland strikt tot Zuid-Limburg beperkte muurhagedis en vroedmeesterpad, die inmiddels op heel wat locaties elders in het land, al dan niet bewust, zijn geïntroduceerd.

De laatste jaren is wel duidelijk geworden dat er veel bewuste uitzettingen plaatsvinden. Dat is in Nederland illegaal en brengt diverse risico's met zich mee zoals ziekteoverdracht, concurrentie, hybridisatie en faunavervalsing. Van al deze risico's zijn ook voorbeelden uit ons land bekend. Het loslaten van wat kikkers of hagedissen is dus, behalve illegaal, ook bepaald geen onschuldige actie. Dergelijke uitzettingen vinden vaak in terreinen plaats waar we als RAVON nauwelijks zicht op hebben en waar vrijwilligers weinig inventariseren (privéterrein, parken, industrieterreinen, vrij onbekende natuurgebieden). Zo kunnen populaties jaren bestaan, zonder dat RAVON, regionale natuurverenigingen of terreinbeheerders er weet van hebben. Zo kwam recent aan het licht dat rond de kerk van een Brabants dorp al vele decennia muurhagedissen leven en was de brulkikker in Baarlo waarschijnlijk al meer dan 10 jaar aanwezig voordat deze ontdekt werd. Op grond van onze ervaringen met meldingen van exoten en zeker ook van inheemse soorten die ver buiten hun oorspronkelijke leefgebied worden uitgezet ("pseudo-exoten"), vermoeden we dat veel natuurvrijwilligers wel een plek met een dergelijke populatie kennen. We willen hierbij oproepen deze te melden via de invoerportalen.

Case muurhagedis

Recent verscheen een rapport over de muurhagedis; met slechts een autochtone populatie in Maastricht Nederlands zeldzaamste reptiel. Maastricht is de noordelijkste punt van het wereldareal van deze soort. De studie leverde

Muurhagedis. (Foto: Jelger Herder)

interessante informatie op die aangeeft hoeveel er, bewust en onbewust, met dieren "gesleept" wordt. Buiten Maastricht zijn namelijk inmiddels niet minder dan 14 zichzelf in stand houdende populaties van deze soort bekend. Het aantal locaties met geïntroduceerde muurhagedissen bleek sinds 1999 sterk gestegen. Opzettelijke uitzetting en toevallige uitzetting door handelsactiviteiten zijn de belangrijkste oorzaken. Via genetisch onderzoek kon worden vastgesteld dat de dieren afkomstig zijn uit maar liefst zes geografische regio's, verspreid over heel Europa. Uit Duits onderzoek is bekend dat uitheemse muurhagedissen in staat zijn om inheemse populaties genetisch als het ware over te nemen. Door hybridisatie kunnen unieke adaptaties van de Maastrichtse populatie, die de soort nodig heeft om zo noordelijk voor te komen, verloren gaan. Vanuit die vrees zijn autochtone Maastrichtse dieren genetisch onderzocht. Het overgrote deel bleek de verwachte inheemse genetische constellatie te hebben, maar er werden ook enkele dieren met uitheemse genetisch materiaal (West-Frans en Toscaans) gevonden.

Oproep

We doen hierbij dus een oproep om waarnemingen van exoten bij ons te melden. Ook van plekken waar in het verleden een exoot voorkwam en deze inmiddels is uitgestorven, ontvangen we voor ons archief graag informatie. Dit geeft inzicht in de werkelijke omvang van het probleem en de slagingskans van dergelijke uitzettingen. Waarnemingen bij voorkeur invoeren in telmee.nl of waarneming.nl en liefst met foto's.

Meer lezen

Rapport over muurhagedissen: <http://www.ravon.nl/Portals/0/PDFx/Muurhagedis%20genetisch%20onderzoek.pdf>
Deze link geeft een artikel over de handel in inheemse amfibieën en reptielen, waaronder muurhagedissen: <http://www.ravon.nl/Portals/0/PDFx/Over%20muurhagedissen,%20vuursalamanders%20en%20Marktplaats.pdf>